

„Монтеки – Капулети“ на Куклен театър, Бялисток, Полша

Виктор Бойчев

За полския куклен театър в Бялисток могат да се намерят множество рекламни материали и да се види и предполага неговото ниво и възможности. Но е съвсем друго, когато си в него и усетиш най-интересното – духа на театъра. А той е жив, жаден за живот и нови предизвикателства, дори когато представя смъртта, като в конкретния случай с „Ромео и Жулиета“, което тук е наречено „Монтеки – Капулети“ – с 14 актьора на сцената, които без гуми ни разказват за час и половина цялата история на враждата и любовта.

Автор на този „вариант“ на старата история, която е разказана като приказка от Лопе де Вега и е съществувала много преди той и Шекспир да пишат за нея, е Руслан Кудашов и макар да ми липсваше словото и поезията на Шекспир, този „разказ“ изваян в пост, постмодерен вариант ме трогна дълбоко и ме накара да мисля за средствата и нивото на нашия, а и на целия български театър, които контрастират сериозно и за съжаление не в наша полза. „Битието определя съзнанието“, но „желанието определя битието“. Всъщност нека да бъдем горди, че все още имаме театри – трябва да се поздравим за усилията, с които отстояваме това. А добри те могат да бъдат (да станат), само когато ги има.

Писах един път, че театърът е такъв, какъвто си го направим, но, за да го правим по-добър, не са необходими само пари. Трябва борба за неговото място в нивата на общественото съзнание, трябва да се види дали той е бил по-добре финансиран в периода на неговото създаване и национален възход, по време на войните и след тях?...

Да не се отклоняваме към себе си, тук съм в Бялисток, за да се науча на много неща, да опитам да променя онова, което ни удовлетворява и сме доволни от него. Духът на този театър освен неговата сграда и множество зали е спокоен, ведър и уверен във себе си. Усеща се във всеки служител, който има своето място и работа, който работи с удоволствие и по най-добрия начин – мечта за всеки мениджър. А мениджърът тук е Марек Вашкел. Той се отличава с по-ливалентно мислене и комбинативна последователност. Не случайно театърът е поел културната мисия да представя Полша пред света, по времето на нейното евро-президентство, а и бюджетът му го позволява. Завиждам за спокойното му безпокойство, че има много работа и задачи и ги степенува и подрежда в стройна зависимост от приоритетите и желанията на целия състав, който го цени и подкрепя в неговите нови начинания.

„Монтеки – Капулети“ е едно от тях и срещата на 14-те му актьора с екипа от Русия, в състав Руслан Кудашов (режисьор), Андрей Запорожски (сцено-

граф) и Владимир Бичковски (музикално оформление) е една от успешните.

Аскетичната на пръв поглед сценография от железни профили, като рамка на затвор, и даваща понятие за общо разделено на правоъгълници-територии пространство, подсилено от контраста на неговия черен цвят и белите капронови въженица, които „двужат“ живота на героите и техните „брони“ за неговото опазване от чуждото, враждебното от отсрещната страна на разделителната линия, квадратите на пода, в които всеки има своето място, където е записано името му от свещеника Лоренцо, който в началото на спектакъла бълска с все сила двете си ръце в пода до болка и изтръпване от тяхното (на ръцете) „противопоставяне“.

*Монтеки – Капулети
Montecchi – Capuleti*

Излизането на всички актьори и превръщането им в герои на това „повествование“ става с обличането върху техния черен аскетичен костюм също като декора, на „защитни коруби“ от метални мрежи, облечени с бяла хартия – при всеки различни в зависимост от сана и мястото, което заема в обществото. След обличането започва скандиране на противниковото име и отношението към него. Ромео, който се лута и търси себе си между приятелите си Меркуцио и Бенволио, които го поят и самите пият и играят на хазарт с разменна монета – пляскане по челото на загубилия противник. (Да спомена, че малкото гуми, които произнасят актьорите, са имената на героите и родовете им.) По оста на разделяне на имотите на двата рода, живеещи в съседство, има разделително „стъкло“. Срещата на Ромео и Жулиета (която преди това е подложена на тежка семейна мундцировка, че отсреща е презреният род-враг) е неочаквана и започва ненадейно. Тя е като събуждане от сън и оглеждане в стъклото-огледало отсреща и пре-

минава в целувка миг преди която стъклото „изчезва“.

Доцката Марта е представена прекрасно и активно с много хумор и разиграване на театър на сенките зад „параван“ от простряното от нея пране, зад който привлича за целувка Ромео, но успява да получи само пъхната в пазвата ѝ бележка. Сцената между нея и приятелите на Ромео от смях и закачки преминава в сцената на свадата на Тибалт, Меркуцио, Бенволио и Ромео. И завършва с пробождания, в които Смъртта предостава лобезно на убиеца извадената от голяма тенекиена кофа гъба, напоена с червена боя, а убитият я получава от него и така взаимно окървавени телата и душите на двамата поемат по своя път, обременени с вина от случилото се.

Много е интересна позицията на героите след прекриването „отвъд“ очертаните граници, където омразата и противопоставянето нямат място. Останалите в пространството на „земята“ коруби – оплаквани горчиво и предизвикващи още по-голяма омраза – поемат към своя път (най-вероятно към гробището) в ръцете на родовете. Междувременно преградата между Ромео и Жулиета, между двете семейства отново е спусната по очертаната от абата с помощта на „смъртта“ кървава линия, и събирането им отново изисква много повече усилия за двамата млади, но във финалната им прегръдка прозвучава пагретто с думите „в името на Отца и Сина... амен“ (на латински, разбира се).

Реакцията на Княза от кървавата развръзка, който е в роднински отношения с рода на Ромео, изтласква претенцията за венгета на рода Капулети чрез силата на своята власт и прогонва с широк жест Ромео извън очертаното пространство. Майката на Ромео има много силна сцена на самотната си раздяла и вик след заминалия в изгнание и не простил се с нея син. Появява се Парис с претенцията да се ожени за

Жулиета, но отчаяното ѝ съпротивление е спряно категорично от непреклонните ѝ родители с думата (в) „четвъртък“, която звучи познато, но много потвърдо на полски. Това е денят на приемането на приспивателното, дадено с нежелание от брат Лоренцо на Жулиета, след изпиването на което тя пада на разделителната линия между живота и смъртта. Парис е съкрушен, пристигналият Ромео – също, като в свадата между тях Ромео убива Парис и отново Смъртта се появява със своето бреме (кофата с кръвта на убитите). Но Ромео изгълтва отровата си и прекрива отвъд, а тя тръгва веднага след своята жертва, оставяйки предсмъртна легена целувка на Жулиета. Събудената Жулиета въпреки опита на абат Лоренцо да я върне на този свят – дърпайки нейната ръка, сграбчва ножа на Ромео, с който е прободен Парис и го забива в своята „земна коруба“ и прекрива линията, извън която конфликтът Монтеки – Капулети изглежда като пясъчинка в пустинята, извън която за любовта няма граници. Майката на Ромео е прекривала също отвъд и приема и прегръща Жулиета заедно с Ромео.

Спектакълът е повод за множество асоциации и размисли. Това е и красива, и брилянтно разказана, без думи от младите актьори, любовна история. За да се случи тя, наистина толкова възвишена и нежна, ни помагат останалите актьори с категоричността на омразата и омерзението от „противния“ противник, с категоричността на физическите жестове, разкриващи груби и първични нрави, на които често (постоянно) сме свидетели в днешно време у нас.

Завиждам на театъра в Бяlistок, че е успял да осъществи това предизвикателно и противоречиво в своите средства представление, обединило актьорите да извършат публично своето жертвоприношение към темата за любовта и омразата.

9.10.2011, Бяlistок

Монтеки – Капулети
Montecchi – Capuleti